

NORMJAKTEN

— Granska din verksamhet, vad finns det för normer?

Nu ska ni få gå på normjakt i er egen verksamhet. Använd det för att kartlägga verksamheten och som underlag för vidare samtal och förändringsarbete. Tanken är att du ska granska din verksamhet utifrån begränsande eller negativa normer. **Förklaringar till normerna finns längst ner.**

Det är viktigt med mångfald, inkludering och jämställdhet för att kunna vara en kreativ och attraktiv arbetsplats. Det är därför viktigt att synliggöra vilka normer som genomsyrar vår verksamhet både kring bemötande, miljö och material. Ofta har vi inte ens lagt märke till att vi har exkluderande normer, vi är så vana att världen beskrivs på ett visst sätt eller att vissa egenskaper förväntas eller efterfrågas. För att synliggöra normer kan ni göra en kartläggning med hjälp av frågorna nedan.

Spana efter normer i mötet mellan kollegor och andra ni träffar i verksamheten. Exempelvis jargonger, skämt, kommentarer, frågor, problemformuleringar, hur vi hälsar, vem och vad som har status och samtalsämnen. Kryssa i vilka normer du hittat här nedan.

Vilka normer har du hittat?

- Normer kring hur kvinnor och män förväntas vara
- Mansnormen
- Cisnormen/tvåkönsnormen
- Vithetsnormer
- Normer kring religion
- Funktionsnormen
- Heteronormen
- Medelklassnormen
- Utseendenormer
- Andra normer:

På vilket sätt ser du dessa normer i mötet mellan kollegor och andra ni träffar i verksamheten?

Spana efter normer i miljö och material. Exempelvis språk och bilder på hemsida, bilder, affischer och tavlor på väggarna, informationsmaterial, böcker, broschyrer, blanketter och tidningar. Det kan även handla om den fysiska miljön. Kryssa i vilka normer du hittat här nedan.

Vilka normer har du hittat?

- Normer kring hur kvinnor och män förväntas vara
- Mansnormen
- Cisnormen/tvåkönsnormen
- Vithetsnormer
- Normer kring religion
- Funktionsnormen
- Heteronormen
- Medelklassnormen
- Utseendenormer
- Andra normer:

På vilket sätt ser du dessa normer i miljö och material?

Normer att utgå ifrån - förklaring

Normer kan beskrivas som oskrivna och ofta outtalade regler, förväntningar och ideal som beskriver vad som anses vara önskvärt, fördelaktigt och eftersträvansvärt och vad som inte är det. Dessa normer är föränderliga över tid, de är plats- och situationsbaserade och har ofta en stark koppling till makt. Här följer några vanliga normer och deras motsvarighet i diskrimineringslagen.

- **Normer kring hur kvinnor och män förväntas**

Normer kring hur kvinnor och män förväntas vara utgår ifrån en uppdelning utifrån kön där det finns olika förväntningar på hur en ska vara och vad en ska gilla. Den här uppdelningen utifrån kön är de flesta med oss med och förstärker utan att vi tänker på det. (diskrimineringsgrunden kön)

- **Mansnormen**

Mansnormen utgår från att mannen är norm, att det som är förknippat med män värderas högre och att män får fördelar. Till mansnormen hör även normer kring maskulinitet.
(diskrimineringsgrunden kön)

- **Cisnormen/tvåkönsnormen**

Cisnormen utgår från att det endast finns två kön, kvinna och man, samt att alla människor sedan födseln tillhör ett av dessa två kön. Om en person passar in i cisnormen kallas den för cisperson. Motsatsen till cisperson är transperson.
(Diskrimineringsgrunden är könsöverskridande identitet eller uttryck)

- **Vithetsnormen**

Vithetsnormen utgår från att vit hudfärg är det normala i samhället. Vita människor får fördelar i samhället. (Diskrimineringsgrunden etnicitet)

- **Normer kring religion**

Det finns en stark norm i Sverige som handlar om att inte tro på gud men att följa kristna högtider och värderingar. Normer kring religion kan förstås se olika ut beroende på var vi befinner oss i samhället.
(Diskrimineringsgrunden religion)

- **Funktionsnormen**

Funktionsnormen handlar om föreställningar om funktionalitet och friskhet och förutsätter att alla har samma funktionsförmåga. De som bryter mot funktionsnormen ses som avvikande.
(Diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning, samt regleras av så kallad bristande tillgänglighet).

- **Heteronormen**

Heteronormen utgår från att heterosexualitet är det normala och eftersträvansvärda. Annan sexualitet ses som avvikande.

Heteronormen gör också att vi förväntas vilja leva i en heterosexuell tvåsamhet. (Diskrimineringsgrunden sexualitet).

- **Åldersnormen**

Åldersnormen utgår från att en viss ålder är den bästa och att människor som tillhör denna ålder får fördelar. Ofta handlar det om att det kan vara en nackdel att vara för ung eller för gammal enligt normen. (diskrimineringsgrund ålder)

- **Medelklassnormen**

Medelklassnormen utgår från medelklassen livsvillkor. Det kan handla om tillgångar så som pengar, bostad men även utbildning och kulturellt kapital.

(Finns inte med i diskrimineringslagen men är en stark norm)

- **Utseendenormer**

Det finns starka normer kring vad som anses eftersträvansvärt när det gäller utseende, både när det gäller kroppen, kläder och uttryck. Många gånger är normerna och idealen omöjliga att leva upp till.

(Finns inte med i diskrimineringslagen men är en stark norm)

Har ni frågor, vill få utbildning eller hjälp av oss på Jämställt?

Hör av er till info@jamstallt.se eller 073 685 44 54